

La neutralitat andorrana

Antoni Pol i Solé

La situació d'inseguretat internacional en què es troben les Valls d'Andorra durant els anys 1701 i 1714, amb tot el procés de la Guerra de Successió a la corona espanyola, farà que es produeixi un canvi en la mentalitat de les autoritats andorranes dins del país i a la Seu d'Urgell que conduirà a ser conscients que calia fer esforços en el sentit de millorar en el coneixement i la recuperació de la història del país, i sobretot a redefinir, consolidar o simplement crear noves *infraestructures* en els àmbits institucional i internacional, de cara a l'exterior, per tal d'afermar la personalitat política de l'estat de fet en què es reconeixien els andorrans. I també, a partir del 1714, els coprínceps, sobretot l'episcopal en la figura excepcional per a Andorra del bisbe d'Urgell Simeó de Guinda i Apeztegui.

Lídia Armengol en detalla totes les actuacions el 1985.

Aquell 1715 mana als andorrans que no acceptin les ordres de l'intendent de Catalunya i que reconeguin com a senyors únicament el bisbe d'Urgell i el comte de Foix, rei de França. També mana als sacerdots d'Andorra que no atorguin cap donació al rei d'Espanya i prohibeix als andorrans de pagar cap contribució a les autoritats civils i militars espanyoles.

El 1716 mana als cònsols d'Andorra que arrestin qualsevol persona que transiti pel país sense un passaport lliurat pel rei de França o bé pel governador del Fort d'Urgell.

El 1721 dona instruccions per evitar l'epidèmia de pesta de Marsella.

El 1722 fixa el valor real i l'equivalència de la moneda espanyola i francesa a Andorra. El 1724 prohibeix acollir els desertors de l'exèrcit espanyol. El 1727 Lluís xv de França confirma els privilegis atorgats als homes d'Andorra.

El 1728 Simeó de Guinda comunica al síndic que el decret espanyol que subjecta Andorra al Principat de Catalunya no ha de considerar-se vàlid i que el Decret de Nova Planta no afecta Andorra, i que per tant, no es pot pretendre l'abolició dels privilegis de què gaudeixen els andorrans. I aconsella de sotmetre aquestes qüestions al copríncep francès.

El 1729 el síndic demana documents sobre Andorra al capítol d'Urgell per presentar-los a l'intendent de Catalunya. El 1731 Simeó de Guinda prohibeix a un grup d'andorrans ser

testimonis a Barcelona en una causa contra un grup d'artillers, per posar en perill la neutralitat andorrana.

El 1731 els andorrans guanyen el plet i l'intendent general de Catalunya els dóna la raó sobre no pagar drets. El copríncep episcopal, Simeó de Guinda, ha estat de gran ajuda en fer valer el control del frau a canvi del manteniment dels privilegis, com diu Jordi Buyreu.

El 1733, a demanda dels governs espanyol i francès, els coprínceps prohibeixen el conreu del tabac a Andorra.

El 1734 Simeó de Guinda mana al seu batlle denunciar i lliurar els desertors espanyols refugiats a Andorra.

El 1735 els coprínceps ratifiquen l'acord sobre el tabac del 1733 i manen arrencar totes les plantes de tabac existents a Andorra.

El 1740 el Tribunal de Corts publica una *instructa* sobre l'administració de justícia dels batlles.

El 1743 la Reial Acadèmia de Catalunya atorga als andorrans el dret de poder exportar bestiar a Catalunya sense haver de pagar drets.

El 1745 es produeix un litigi entre el bisbe d'Urgell i el rei d'Espanya en voler percebre d'Andorra el 8% dels impostos que el papa li havia atorgat sobre els béns eclesiàstics a Espanya. El veguer francès prohibeix als sacerdots d'Andorra atorgar cap tipus de subvenció al rei d'Espanya.

El 1748 Antoni Fiter i Rossell redacta el *Manual digest*, en què s'analitza i s'explica la neutralitat andorrana al llarg dels segles i que ordena les bases jurídiques per mantenir-la en el futur (J. Buyreu, 2012).

El 1752 el Consell de la Terra decreta que per constuir una casa o fer-se poblador cal sol·licitar permís.

El 1753 el Consell de la Terra decreta que en les causes jutjades a Andorra cal aplicar el dret comú o el dret romà i no el dret municipal de França o Espanya.

I així van apareixent diverses actes en aquest sentit, repetint-se els conflictes, els atacs, les defenses, les confirmacions dels privilegis i les afirmacions de país. El 1763 Antoni Puig redacta el *Politar andorrà*, basant-se en el *Manual digest*, del qual fa una versió més curta, pragmàtica i acabada.

El 1814, cent anys després d'acabat el conflicte de successió espanyol, el director de duanes de Saint Gaudens prohibeix als andorrans tota mena d'importacions mentre no disposin d'una relació detallada de quantitats i natura dels productes.

El 1914, dos-cents anys després, el papa declara la Verge de Meritxell patrona de les Valls d'Andorra i el Consell General estrena l'himne andorrà, amb lletra del copríncep episcopal Excm. Sr. Joan Benlloch i música de Mn. Enric Marfany i Bons.

La consolidació internacional, assolida el 1993, i esperonada de manera excepcional a partir del 1714, no es troba, però, acabada, perquè no s'acaba mai.

El món evoluciona i els mapes van canviant.

La neutralitat andorrana, amb la globalització, té més sentit que mai i és un model vàlid per preservar i exportar.

Una neutralitat activa i no passiva que ens fa estar-hi sabent-hi estar, és a dir fent l'andorrà.

Antoni Pol i Solé,
arquitecte i expresident de la SAC i exmembre
de la Fundació Universitat Catalana d'Estiu (1988-2013)